

Elämää Uhtualla sotien jälkeen

•Avoliitto ja oma pirtti •Oman alani keksintöjä •Uhtua venäläistyä
•Karjalaiskylien likvidointi •KGB:n värväysrytykset •Esimieheni
Albert Topiasovitš •Uusi harrastus: valokuvaus •Ylennys virka-uralla
•Kalastusta kotipihalla •Aunuksen keräilyssä

Miikkulaisen Santeri muistelee

OSA 1 2 3 4 5

Vuoden 1947 keväällä aloin käydä nuorison menoissa ja harrastuksissa. Ryhdyin opiskelemaan pianoharmonikan soittoa Veikko Pällisen johdolla. Olin myös mukana klubille pestetussa torvisoittokunnassa. Orkesterissa soittivat mm. Kalle Raution poika Erkki sekä kornettia Tauno Lyytinen ja Amerikasta tullut Onni Lehto. Veikko Pällisen ryhmän kera teimme usein esiintymismatkoja piirini kyliin. Nämä piti sovittaa töiden väliin.

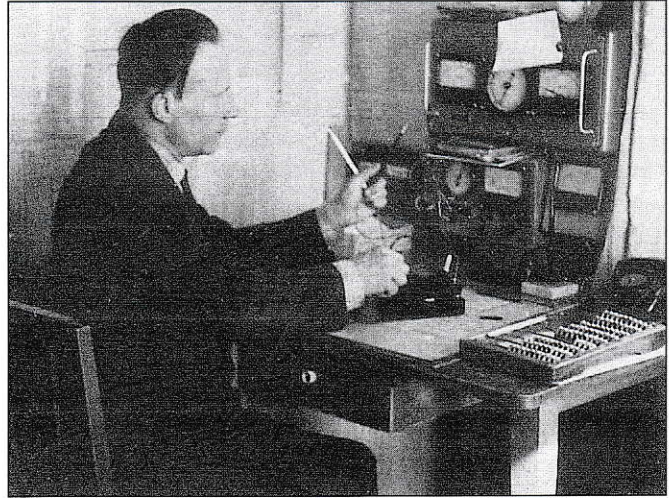
Aloin haaveilla oman talon rakentamisesta. Siihen aikaan rakennukset tavallisesti vedettiin suomalaisten asemista sodanaikaisen rintamalinjan takaa: Sieronjärven seuduilla niitä oli riittävästi. Menin sinne ja valikoin rakennuksen, jota oli jo alettu purkaa, mutta jätetty kesken. Minulle se kyllä sopi, joten hommasin auton, toin hirret kylään ja aloitin rakennustyöt.

Niin taloni nousi Uhtujoen rannalle Kinnusen Maihin talon viereen. Muutakin rakennusmateriaalia löytyi Sieronjärveltä riittävästi. Syksyllä 1949 talo oli valmis.

Olin myös alkanut katsella neitsyksiä 'sillä silmällä' ja tutustunut paanajärveläiseen tyttöön Anni Karpasnikovaan. Meitä lähensi sama kohtalo. Hänen isänsä oli myös vangittu ja ammuttu vuonna 1937 ja äiti oli kuollut evakossa. Niin eh-

dotin hänelle kättäni ja sydäntäni. Marraskuussa pidimme häät. Koolla olivat vain omaiset ja läheiset ystävät, hääjohtajana Albert Sokolov. Yrjö-veljeni oli tuolloin sotapalveluksessa.

Työpaikallani Uhtuan säähavaintoasemalla minulle tuli varsinaisen työni lisäksi agrometeorologisten havaintojen toteuttaminen. Tähän kuului mm. peltojen kosteusmittaukset, ne tehtiin siten, että neljään paikkaan peltoa porattiin reikä, josta otettiin joka 10 sentin päästä näytteet. Ne piti punnita apteekkiavalla ensin märkänä, sitten kuuden tunnin kuivatuksen jälkeen. Työ oli

Sähavaintoaseman päällikkönä vv. 1960–1977.

hidasta ja mielestäni tarpeellontakin, mutta kun se oli sen ajan "tieteellinen apu maatalouden nousua varten", niin tein sitä tunnollisesti.

Siihen aikaan Karjalan säähavaintojohto oli Petroskoissa. Sieltä tuli nyt määritys, että agrometeorologisten havaintojen yhteenvedoksi on laadittava "spravotsnik". Sen työn tein ja

niin hyvin, että palkinnoksi annettiin yleisliittolaisen maatalousnäyttelyn osanottajan arvo ja mitali. Mitalia minä en nähnyt, mutta Moskovan reissu tuli tehtyä.

Näin nyt suurta maailmaa ja sen sisältöä. Aloin ajatella laajemmin ja rohkeammin. Miettiessäni työhöni liittyviä asioita huomasin, että muutamat havain-

Säänmittauslaitteita tarkistamassa talvisena pakkaspäivänä 1958. Sääaseman talo oli rakennettu vuonna 1936.

tojentekokojeet olivat erittäin takapajuisia. Niinpä aloin esimerkiksi suunnitella huurremittaria. Sen myöhemmin rakensinkin ja kojeesta tuli erinomaisen herkkä ja rakenteeltaan yksinkertainen. Esitin Leningradin meteorologisen laitoksen johdolle, jonka alaisuuteen nyt kuuluimme, laitteeni arvosteltavaksi. Kävi kuitenkin niin, ettei sitä loppujen lopuksi hyväksytty. Huurteen mittaus toteutettiin edelleen viilarin mittauskojein ja vasta sen jälkeen huurre sulatettiin ja punnittiin, jos se oli erittäin vahvaa.

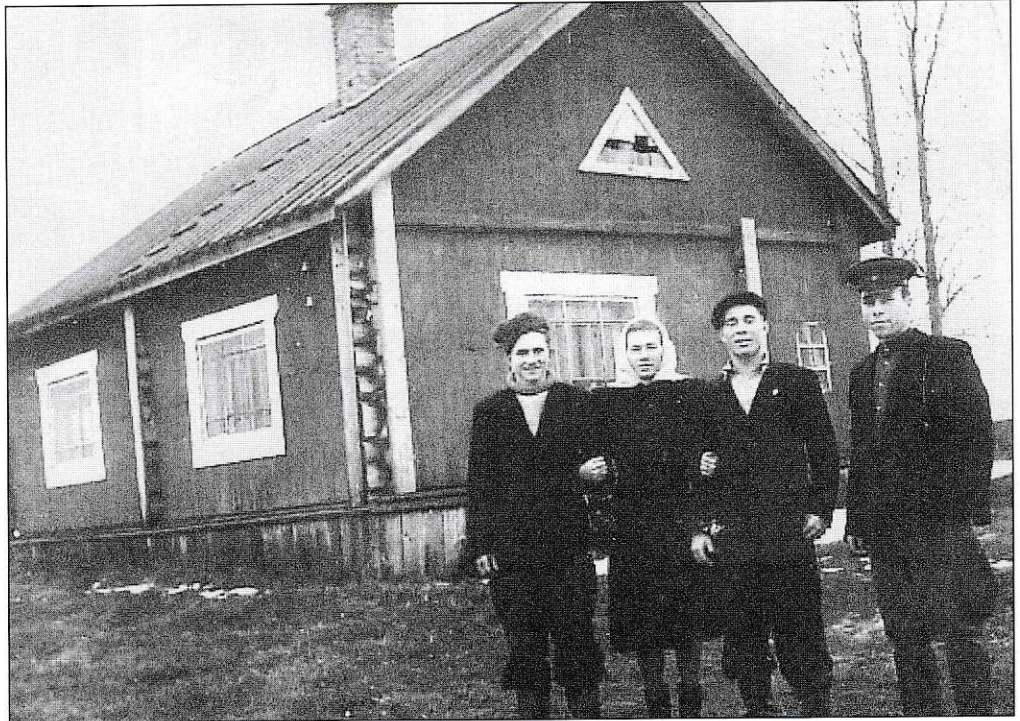
Minun suunnittelemani koje näytti jo paikan päällä huurteen painon. Kun byrokraatialla oli koko maan mittakaavassa suurin valta, niin muutokset ovat hitaita. Samalla tavoin kävi monille muillekin ehdottomalleni laitteille; ne juutuivat byrokraatiaan.

Tuli aika, jolloin säähavaintoasema siirrettiin lentokentälle. Laitoksen johtoon ehdotettiin minua. Niin vuodesta 1960 lähtien olin Uhtuan säähavaintoaseman päällikkö. Me kaikki olimme uhtualaisia, tunnollisia ja ahkeria työntekijöitä.

Uhtua alkaa venäläistyä

No, palaan nyt 1950-luvun vuosiin. Vaimoni Anni työskenteli siihen aikaan Uhtuan kyläneuvostossa, joka sijaitsi Lamminpohjan sillan läheisyydessä. Uhtualle kuljetettiin tuolloin paljon siirtolaisia Valko-Venäjältä. Tulijat olivat enimmäkseen monilapsisia perheitä ja luonteeltaan kokonaan erilaisia kuin me uhtualaiset. Kerran vaimoni kertoi yhden tapauksen noilta ajoilta.

Kun kaalisato oli kerätty kolhoosin pelloilta suuriin kasoihin, niin huomattiin seuraavana aamuna, että kaalikasat olivat yön aikana huomattavasti pienentyneet. Ruvettiin asiaa selvittämään ja kyselemään. Tulokkaat sanoivat olevansa tietämättömiä koko asiasta. Kuitenkin huomattiin, että eräässä siirtolaisten talossa karsinaluukku oli lyöty uusilla nau-

Ensimmäinen taloni v. 1949. Keskellä vaimoni Anni, oik. hänen veljensä Jyrki ja minun veljeni Yrjö.

loilla kiinni. Kun luukku avattiin, niin siellähän ne kaalit olivat! Kysyttiin perheen isännältä, sukunimeltään Romanovski, että miksi te otitte ilman lupaa? Hän vastasi siihen, että kun siellä ei ollut vahtia. Siis heidän kotipaikkakunnallaan varastaminen oli yleistä.

Siirtolaisilla oli yleisenä tapana juopotella jopa hautausmaalla. Heidän puheensa sisälsi runsaasti likaisia kiro sanoja, jotka vähitellen tarttuivat paikalliseen nuorisoon. Nyt paikallisten uhtualaisten oli joka paikassa puhuttava venäjää, jos joukossa oli tulokkaita. Eivät tulokkaat halunneet ruveta opiskelemaan paikallista kieltä karjalaa.

Siihen aikaan lasten päiväkodeissa oli kieltö, että lasten kera ei saa käyttää karjalan kieltä, vain venäjän kieltä. Tämä aika nopeutti karjalan kielen häviämistä monissa perheissä. Asia selvitettiin niin, että korkein sivistys tulee vain venäjän kielellä ja karjalan kielestä on tässä vain haittaa. Karjalaisten nuorten pääsy korkeampiin kouluihin oli kuitenkin siitäkin huolimatta vaikeampaa, sillä opetus syrjäseuduilla oli alhaisemmalla tasolla kuin kaupungeissa.

Tästä kaikesta oli seurauksena se, että karjalaisten pääsy tasavallan johtopaikoille tuli kyseenalaiseksi.

Karjalaiskylien likvidointi

Sotien jälkeen vuosina 1958–1960 alkoi ratkaiseva rajakyläiden hävityskampanja. Sitä nimitettiin epäperspektiivisten kylien likvidoimiseksi. Akonlahtelainen Tuhkalan Anni, ent. Nikutjeva, muistelee, että suuri osa kylän rahvaasta sekä lapset kuljetettiin kiireen kaupalla lentokoneella Uhtualle. Annin perheelle ja eräälle toiselle annettiin hevonen. paljonko yhteen hevosrekeen mahtuu kahden perheen kampeita?

Lähtö oli ollut niin kiireinen kuin olisi sota ollut kintereillä. Tämän jälkeen rajaseudusta tuli autio maa. Näin Moskovassa ilmeisesti oli suunniteltukin. Rajavartiostolla oli nyt riittävästi polttopuuta, kun saivat sahata talon toisensa jälkeen uuneihinsa.

Kyllä monet itkivät kova kohtaloaan sekä menetettyä omaisuuttaan, joka oli kerätty useiden sukupolvien kovalla työllä ja joutui nyt vieraan voiman hävitettä-

väksi. Eihän tällaista sallinut edes miehitysvalta sodan aikana!

Tämä kova kohtalo tuli suurimmalle osalle Kalevalan piirin kylä. Niiden elvyttäminen on nyt mahdollista. Kylien tuhoaminen oli Moskovan isku kansaa vastaan, ja erityisen tuhoisa se oli pienille kansoille, kuten juuri karjalaisille. He joutuivat muuttamaan oudoille olosijoille ja sulautumaan muualta tuotuihin siirtolaisiin. Sen tuloksena karjalan kieli alkoi vähitellen kadota kotikielenä. Tämä on tosiasia, jota nykyään koetaan epätoivoisesti muuksi muuttua.

KGB kutsuu käymään

Kerran eräänä iltana minut kutsuttiin kyläneuvostoon. Menin sinne. Pöydän takana istui KGB:n upseeri siviilipuvussa. Hän kysyi aluksi, kuinpa elen. Vastasin, että niin kuin muutkin. Vähitellen hän lähestyy pääasiaansa ja kysyy, että sinähän et ole Neuvostoliittoa vastaan.

Siihen en voinut siihen tietenkään vastata kuin, että en ole. ”No, kun niin on”, sanoo upseeri, ”sinun tehtä-

väksesi tulee suorittaa eräitä antamiamme tehtäviä. Tässä on paperi, allekirjoita, että sinä suostut tähän”.

Minulla ei ollut muuta ulospääsyä kuin allekirjoittaa.

Sellaista oli se aika. Mieleissäni ajattelin, että se hän on kaameaa olla kaksinaamaisena tässä elämässä. Kotiin tultuani kerroin tämän kaiken kuulemani Annille. Hän päätteli, etten nähtävästi ole ainoa siinä hommassa. Sanoin kummin, että kieltäydyn, jos tehtäväksi määrätään jotakin sellaista, mitä en itse voi sydämässäni hyväksyä.

Jonkin ajan kuluttua minut kutsutaan puhelimesta tapaamaan uutta ”isäntääni”. Saan tehtäväkseni salaa kyseillä rintamatoveriltani tietoja hänen veljestään, joka on muka Ruotsissa. Vastaan upseerille, että kieltäydyn annetusta tehtävästä, sillä tiedän ja tunnen toverini jo taisteluretkistä saakka.

”Nyt on myöhäistä kieltäytyä”, sanoo upseeri, ja muistuttaa allekirjoittamastani lupauksesta ja uhkailee. Saan poistua.

Sitten taas eräänä iltana saan käskyn tulla klo kuudeksi KGB:n huoneistoon. Lähtiessäni sanon vaimolleni, että en tiedä, jos nyt lähten sille tielle, jonne katoivat vanhempamme. Tullessani päällikkö istuu pöytänsä takana ja olevinaan kirjoittaa. Tervehdin. Ei vastausta. Jonkin ajan kuluttua upseeri nostaa papereista päänsä ja rönkähää: ”Minä tiedän, minkä takia kieltäyditte tehtävästämme. Te vihaatte meitä isänne takia”!

Vastasin, että ei sen takia, sillä isäni kohtalosta ja hänen syyllisyydestään minulla ei ole mitään tietoa. Kieltäydyn sen takia, että en voi hyväksyä tehtävää.

Taas hän työntää eteeni paperin, jossa lupaan olla vaiti tästä asiasta. Allekirjoitan ja odotan, mitä tapahtuu. . . Ei muuta kun – painukaa!

Sitä ei voi kuvitella, millä mielellä poistuin KGB:n talosta, tuosta painajaisesta. Tuntui kuin minulla olisi ollut siivet, joilla leijailen Uh-

tuan yllä. Olin kaikkein onnellisin ihminen koko maailmassa.

Tultuani kotiin kerroin kaiken Annilleni, joka jo pelon vallassa oli miettinyt viipymiseni syytä. Selviytymiseni tästä jutusta oli tosiasiasa suuri saavutus henkinessä elämässäni. Sitä en unohda koskaan. Nyt olin vapaa.

Myöhemminä vuosina panin kuitenkin merkille, etten kelvannut kertaakaan piirineuvoston enkä edes kyläneuvoston edustajaksi. Edeltäjäni olivat aina jopa piirin puoluebyroon jäseniä ja peräti kansanedustajia. Arvasin kyllä, että minut oli merkitty epäluotettavaksi. Mainittuihin virkoihin minulla ei tosin ollut minkäänlaista haluakaan, sillä meidän ”neuvostoilta” ei kysyty neuvoja. Neuvot saatiin ylhäältä päin, ja piirissä edustajat ne vain yksimielisesti vahvistivat. En myöskään ole ollut missään puolueessa, ja olen hyvin pärjännyt ilman puolueen apua.

Esimieheni A. T. Sokolov

Kun muistelen pitkää työuraani monien vuosikymmenien ajalta, en voi olla tuntematta kiitollisuutta Uhtuan säähavaintoaseman päällikköä Albert Sok-

olovia kohtaan. Hänen ansiostaan sain mieleisen ja mielenkiintoisen ammatin. Sodanjälkeisinä vuosina tapasimme tämän tästä myös työn ulkopuolella. Sokolov kävi usein vieraisilla kodissamme ja niin muistelimme menneitä aikoja.

Kun otimme ruokaryypyn, kysäisin häneltä: ”Mitenpä, Albert Topiasovitš, teillä suomalaisella on venäläinen sukunimi?”

”Se on pitkä juttu”, Sokolov vastasi ja kertoi:

”Oma sukunimeni oli alun perin Inkinen ja olen kotoisin Viipurin läänin Pyhäjärveltä. Syntynyt olen kuitenkin Pietarissa 1896. Äitini kuoli pian syntymäni jälkeen ja isä otti toisen vaimon, eestiläisen. Kahdeksan vuoden ikäisenä karkasin kotoa, mutta minut saatiin kiinni. Jotta vanhempiani ei löydetäisi, sanoin sukunimekseni Feodorov. Niin jouduin kodittomien lasten hoitolaan, missä olin neljä vuotta ja opin venäjän kielen. Sitten kyllästyin ja karkasin, nyt isäni luo Terijoelle. Jokin ammatti piti saada ja päädyin kondiittorin alalle 3-vuotisen opiskelun jälkeen.

Sukunimeni muuttui vielä kerran vallankumousvuosien ja kansalaissodan aikoihin. Joukko-osasto, missä taistelin, joutui saarroksiin ja jäimme valkoisten van-

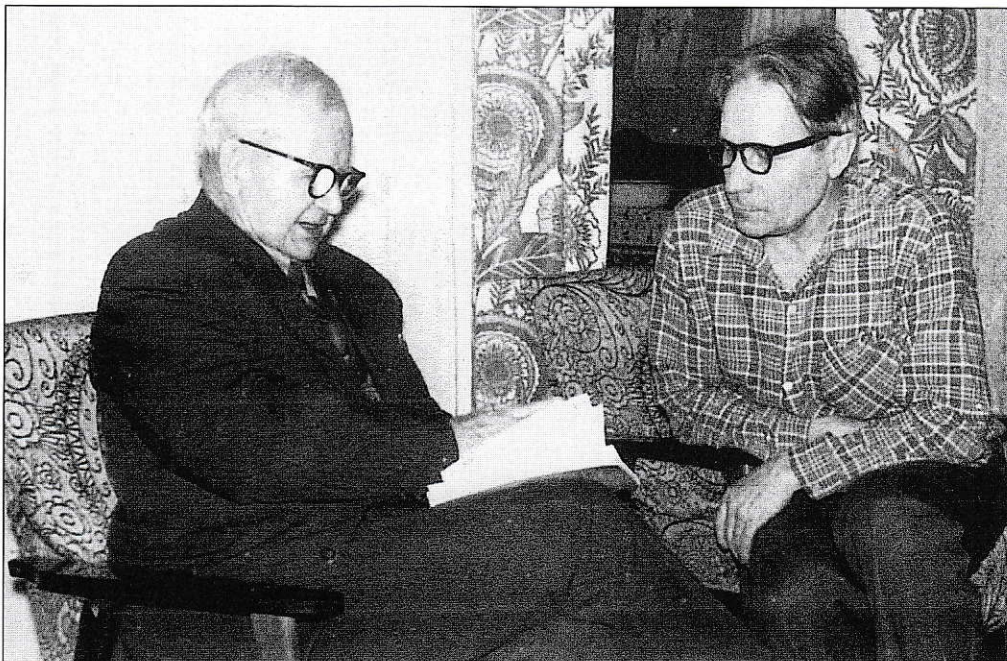
geiksi. Kuulusteluissa minä ilmoitin nimeksi Ivan Sergejevits Sokolov. Valkokaartilaiset vaativat meitä liittymään joukkoihinsa, ja suostuimme, sillä olihan parempi jäädä eloon. Tilanteet kuitenkin muuttuivat, ja maaliskuun 1. pnä 1920 vapauduimme ja riisuimme vuorostamme valkokaartilaiset aseista”.

”Entä miten elämäntie johti säätielilijän uralle?”

”Vuosina 1931–1933 työskentelin postiosaston johtajana Kannanlahden piirin Koutajärven kylässä, ja ylitöinä hoidin säähavaintopistettä. Pian kylään järjestettiin säähavaintoasema, sain Petroskoissa lisäkoulutusta ja minusta tuli aseman johtaja. Huhtikuussa 1937 minut siirrettiin tänne Uhtuan säähavaintoaseman johtoon”.

Kysymykseeni, joko elämä sen jälkeen tasaantui, Sokolov vastasi: ”Ei vielä. Tammikuun lopulla 1940 minut vangittiin ja kuljetettiin tulipalopakkasessa kuorma-auton lavalla Kemiin vankilaan. Kuulustelut ja rääkkäykset jatkuivat koko kevättalven, toukokuun puoliväliin saakka. Sitten minut vapautettiin ja sain palata entiseen työpaikkaani”.

Albert Sokolov lähti eläkkeelle 1. pnä heinäkuuta 1957. Hän saavutti pitkän iän, 94 vuotta. Viimeiset

Usein muistelimme esimieheni ja opettajani Albert Sokolovin kera menneitä aikoja.

vuotensa hän eli tyttärensä Ailin luona Kaliningradin alueella, minne hänet myös on haudattu

Uusi harrastus: valokuvaus

Näihin aikoihin innostuin valokuvauksesta. Aluksi ostin eräältä petroskoilaiselta rakentajalta vanhan Fotokor-merkkisen valokuvaukseen. Sillä koneella sain perustiedot sekä valokuvaamisesta että kuvien valmistamisesta kotioloissa. Kun olen sisimmältäni aina tyytymätön ja vaativa, niin mieleeni tuli rakentaa itse sellainen valokuvaukseen, joka sopii taskuun. Siis sellainen, joka on aina mukana valmiina kuvausta varten.

Niin siis tuumasta toimeen. Ostin eräältä toveriltani vanha Ljubitel-koneen objektiivin ja aloin suunnitella uutta valokuvaukseen, paljekameraa.. Sen tuli käyttää kuusi senttiä leveää rullafilmiä.. K ja kuvaruudun kooksi suunnittelin 6 x 4,5 senttimetriä. Kuvausta varten kone avataan ja objektiivi asetetaan kuvaus-asettoon. Kun kaikki on siten valmista, objektiivi painetaan sisään ja valokuvaukseen kone mahtuu hyvin taskuun.

Itsetehdystä valokuvaukseen tuli erinomainen. Sillä olen saanut parhaat valokuvani, jotka kelpasivat jopa näyttelyyn Petroskoissa.

Lentoaseman päälliköksi

Vuonna 1977 Petroskoin lentoaseman päällikkö N. Skatskov pyysi minua ottamaan Kalevalan lentoaseman ohjattavakseni. En heti suostunut, mutta sitten Skatskov kirjoitti Leningradin säähavaintokeskukseen pyynnön, että minut määrätäisiin Kalevalan lentoaseman johtoon. Niin siinä työssä oli kahdeksan vuotta, eläkkeelle lähtöön saakka.

Panin tähän uuteen työhön ja sen tehtävien täyttämiseen kaikki voimani. Siihen aikaan liikenne lentoasemalla oli vilkasta, erikoisesti talviaikaan, jolloin len-

Uhtuan lentoaseman päällikkönä vv. 1977–1985. Vieressä vaimoni Anni.

tokoneet saattoivat laskeutua järvien jälle. Matkustajalentoja oli melkein kaikkiin piirimme asutuksiin. Matkustajia oli riittävästi, sillä lentolipun hinta matkajasta riippuen oli vain 1-6 ruplaa. Petroskoihin lippu maksoi 14 rpl 50 kopeikkaa.

Talvella lentokoneiden lämmitys oli vaivalloista puuhaa, sillä pakkasessa öljy jäähmettyy. Tämä ongelma ratkesi, kun keksin sähkölämmityksen. Kun mekaanikko illalla pistää öljytynnyriin lämmityslaitteen, niin aamulla öljy on notkeaa ja valmista moottoriin pantavaksi. Tästä hyvin käyttökelpoisesta keksinnöstä sain rahapalkinnon.

Tein vielä toisenkin keksinnön, ns. ”storm-taulun”, jossa näkyy Karjalan säähavaintoasemien kulloinenkin säätila. Lennonjohtajan eteen Karjalan kartalle syytyy sään huonontuessa sähkövalopiste sen merkiksi. Tämä keksintö hyväksyttiin käyttöön.

Vuonna 1985 pääsin pyynnöstäni eläkkeelle. Vielä pyydettiin jatkamaan työtäni lentoaseman johtajana, mutta takanani oli jo pitkä työelämä.

Kalastusta kotipihalla

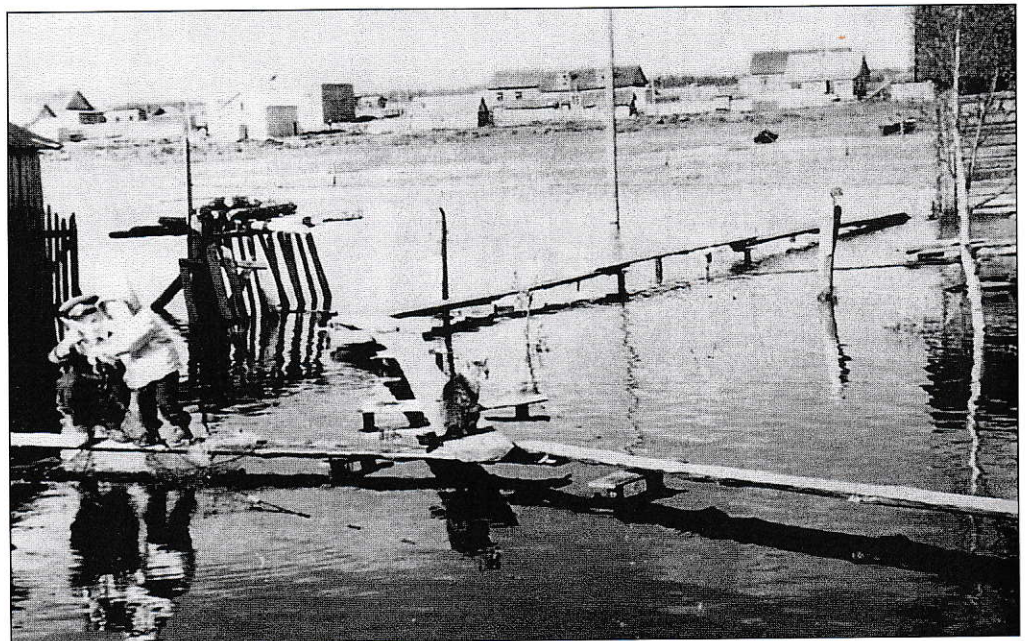
Noina vuosina paikallinen metsäteollisuuslaitos ra-

kensi uittojen nopeuttamiseksi Jyrähmäkosken niskaan uittopadon. Se patonosti Kuittijärven pinnan niin korkealle, että meidän kotimme ja monet muutkin talot jäivät saareen.

Halkoliiterin ja kylyn välille piti rakentaa telineet. Kotirappusilta näitä siltoja myöten laskimme jopa verkot, ja saimme kalaa, monta kertaa hauen tai kaksi. Otin taas valokuvia muistoksi erikoisesta tilanteesta.

Sellainen elämä kävi tietysti vaikeaksi ja niinpä teimme piirineuvostoon ilmoituksen hädästämme. Sieltä vastattiin, että kysymyksessä on vain luonnollinen kevätveden nousu. Kumminkin hätään joutuville taloille annettiin siirtorahat, tosin niukat. Eräät perheet käskivät siirtää talonsa valtion voimin. Minä puolestani päätin rakentaa aivan uuden talon, sillä entisen alahirret olivat jo alkaneet lahota.

Niin sitten vuonna 1964 uusi kotimme valmistui muuttamiskuntoon Leninikadun varrelle, jonkin verran syrjemmäksi ajotiestä, sillä kadun ja talon välillä oli suuri oja. Tärkeintä oli kumminkin, ettei nousuvesi enää meitä haitannut. Raivasimme pihaan perunamaan, rakensimme kylyn, läävän, halkoliiterin ja perunakuo-

Uittopadon nostama vesi tulvi talojen pihalle. Santeri joutui rakentamaan väliaikaiset sillat kylyyn ja läävään. – Vasemmalla pojat kalalla kotipihassa.

Kalevalan piirin valtuuskunta lähdössä Aunuksen kerähyön: Vas. Vladimir Stepanov, (viimeinen Nkp(b):n piirikomitean sihteeri), Irma Isakova, Helmi Korsunova, (Jyskyjärvi), Mikko Demidov, takana, Toivo Makarov (Kies-tinki) takana, Jenny Mahanova, Lidia Ragujeva, Maria Feodorova, Rudolf Toivonen, Lempi Lyytinen, (edessä) Anni Popova, Paanajärvi) takana, Akseli Ivanov (Ponkalahti), Valerian Dimitrjev, Sulo Remsu, Santeri Lesonen ja Ortjo Stepanov. Kuva: Viktor Melentjev.

pan. Niin tuli taloutemme ajan mittapuun mukaan tyydyttävään kuntoon. Vain se oli huono juttu, kun nyt joki oli kaukana. Juomavettä vedettiin autolla, viemäriä ei meillä ollut. Ei sitä Uhtualla ollut kenelläkään.

Muutto uuteen kotiin tapahtui samana vuonna, kun lopetin opiskeluni Moskovan hydrometeorologisen teknikumien kauko-opetuksessa. Se kesti kolme vuotta kirjeenvaihdolla; vain tenttien aikana piti käydä Moskovassa.

Opiskelu auttoi minua paljon työurallani, kun olin vain seitsemän luokkaa lopettanut, vaikka kyllä toisaalta minulla oli takanani monivuotinen käytännön kokemus, praktiikka.

Karjalaisten kerähyö

Kun perestroikan vuodet alkoivat ja monet entiset neuvostotasavallat saivat riippumattoman tasavallan aseman, heräsi Venäjän laa-

joilla syrjäseuduilla kansallishenki ja sen mukainen tilanteen arvostelu. Alussa varovasti, sillä vielä olivat paikoillaan ne voimat, jotka valvoivat kaikkea, ensi tilalla toisinajattelua.

Vuonna 1991 syntyi idea kutsua koolle karjalaisten kerähyö Aunuksen. Olihan kysymys ajankohtainen Karjalassakin, kun karjalaisen määrää tasavallan johdossa oli käynyt vuosi vuodelta aina vain vähemmäksi. Kerähyöön koottiin edustajat piireistä ja minä tulin valituksi Kalevalan piirin delegaatioon sekä myös mandaattikomiteaan.

Kerähyö avattiin 28. p:nä kesäkuuta 1991 Aunuksen kulttuuritalon salissa. Osanottajia oli paljon myös Suomesta sekä Komin tasavallasta ja muualta. Ulkona oli yli 30 asteen helle. Kaikki ovet olivat auki, mutta salissa vallitsi sietämätön kuumuus.

Kerähyön osanottajina olivat myös kirjailijat Jaakko Rugojev ja Ortjo Stepa-

nov. He osallistuivat hyvin aktiivisesti kokouksen työhön ja käyttivät voimakkaita puheenvuoroja. Salissa olivat läsnä myös piirin puoluejohto sekä tasavallan päämies Vladimir Stepanov, mutta koko aikana he eivät avanneet suutaan kerähyön aiheista.

Päätettäväksi tuli kielikysymys, saada karjalan kieli toiseksi tasavallan viralliseksi kieleksi suomen kielen asemasta. Uhtualaiset delegaattit äänestivät yksimielisesti suomen kielen jättämistä toiseksi kirjakieleksi, mutta aunukselaiset kannattivat karjalan kieltä. Kun ei ollut nykyaikaista äänestyskontrollia – äänestettiin kättä nostamalla – kerähyö päätti vahvistaa toiseksi kirjakieleksi karjalan kielen.

Päivällä taivaalle oli alkanut nousta synkkiä ukkospilviä ja pian alkoi sellainen ukkosmyrsky, että tuuli kaatoi mahtiviikin puita, lennätti oksia ja rankkasade löi vettä ikkunoista läpi niin että lattia oli aivan veden

vallassa. Oliko se luonnon muistutus kerähyön tekemään päätökseen, joka monien mielestä oli virheellinen?

Kielipäätös - kielisota

Tuo kerähyön kielipäätös sai alkuun leppymättömän kielisodan ja kamppailun karjalan kirjakielen luomisesta. Siihen on käytetty suuria summia tasavallan niukoista varoista, mutta se urakka tuo saman tuloksen kuin aikoinaan vuosien 1937–1938 yritys.

En ole sitä vastaan, että kaikki murteet on säilytettävä, vaan sitä mieltä, ettei niitä pidä sovittaa yhteen. Jos rehellisesti analysoi eri murteet, tulee esille, että aunukselaismurteissa käytetään runsaasti kirjaimia b, g, d ja z kun taas vienalaismurteissa sen sijaan p, k, t ja s. Kun suomen kieli oli monta kymmentä vuotta toisena kirjakielenä tasavallassa, niin kieliasiana kaikki

oli rauhallista. Kuka halusi, käytti sitä. Kun enemmistö oli venäjänkielisiä eikä halunnut oppia karjalan kieltä, jouduttiin nykyiseen tilanteeseen.

Kun otin taas käteeni Kalevalan ja aloin tarkemmin katsoa Lönnrotin ”kieltä”, huomausin, että sehan on aivan kalevalalaisten kieltä. Ei siinä käytetä kovia konsonantteja. Mutta se kieli ei kelpaa Karjalan ”kielipäälliköille”. Kyllä Petroskoissa Kalevala-aihe esiintyy lukuisissa kilvissä ja katujen nimissäkin, mutta tuntuu vähän siltä, että sitä käytetään niin sanotusti ”hääkenraalina” - ei sen enempää.

Olen lukemattomia kertoja eri julkaisuissa esittänyt, että on tälle taajamalle palautettava takaisin sen entinen historiallinen Uhtuanimi, mutta en ole onnistunut. Ei ole sopinut sekään ajatus, että Lenininkatu muutettaisiin Kalevalankaduksi. Sen sijaan Moskovassa käsitellään jopa kysymystä, että kansallisissa tasavalloissa pitäisi käyttää latinan sijasta kirillitsaa! Kuiten-

Malja kadonnan kotikylän muistoksi: vas. Yrjö Lesojev ja hänen poikansa Aleksii, oikealla puolen Santeri Lesojev ja Aleksin poika Santeri heinäkuussa 1989 Miikkulan talon rauniolla Kivijärvessä.

kaan kirillitsalla ei edes voi kirjoittaa kaikkia karjalan kielen sanoja, esim. yö, työ jne.

Vienan Karjalan kansa,

joka aikoinaan säilytti suurimman osan tulevan eepoksen runoista, joita Lönnrot keräsi ilman tulkkeja, on nyt kielensä kadottamisen par-

taalla. Kuka voisi auttaa? YK vai ken?

Santeri Lesojev

Suomalais-ugrilaisten kansojen IV maailmankongressi Tallinnassa

Nelivuotiskausittain pidettävä suomalais-ugrilaisten kansojen maailmankongressi järjestettiin Tallinnassa. Olin siellä Karjalan Sivistysseuran edustajana yhtenä 20:sta suomalaisesta delegaatista. Kun kaikkienkin Venäjällä asuvien kielisukulaistemme säilyminen on uhanalainen, kongressin tarkoituksena on tarkastella näiden kansojen senhetkistä tilannetta ja mahdollisuuksien mukaan myös tulevaisuutta.

Kongressissa lienee ollut noin 700 osanottajaa; luetteloa heistä ei ollut saatavissa. Vieraita oli tullut hyvinkin kaukaa, eräskin nenetsityttö kertoi jyskytellessä junassa neljä vuorokautta. Kongressipaikkana oli Viru-hotellin kongressikeskus hotellin

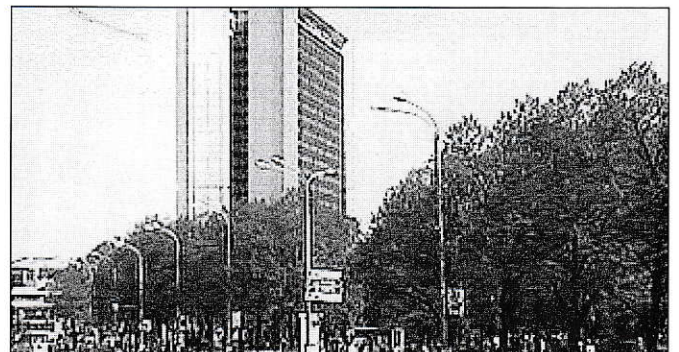
toisessa kerroksessa, jossa neuvostoaikana toimi hotellin salainen kuuntelukeskus. Siellä on korkeatasoisia kokoussaleja puolen tusinaa. Sama hotelli toimi myös pääasiallisena majoitus- ja ruokailupaikkana.

Kongressin alkujärjestelyt ja vieraiden vastaanottaminen hieman kangertelivat, kun toimitsijat olivat kokemattomia vapaaehtoisia. Tilanteeseen vaikutti myös se Viru-hotellin erikoinen tapa, että lähtevät asiakkaat saavat pitää huoneensa samaan hintaan vielä koko lähtöpäivän. Se on lähtijöille miellyttävää mutta tulijoille ongelmallista. Minäkin sain huoneeni vasta 15.30 vaikka tulin jo aamupäivällä. Muuten kyllä järjestelyt toimivat hyvin. Sektioistun-

noissa oli simultaanitulkkaus venäjältä englantiin ja päinvastoin. Avajais- ja päätösistunto järjestettiin Estonia-teatterin kongressisalisissa, ja siellä oli myös viron kielen simultaanitulkkaus.

Suomalaisdelegaation johtaja suurlähettiläs **Heikki Talvitie** ja pääsihteeri **Merja Hannus** kutsuivat

aamuisin suomalaisdelegaation koolle, ja silloin käytiin läpi päivän strategiaa. Kulttuuriohjelmaan kuuluivat mm. presidentti ja rouva Rütölin vastaanotto Kadriorgin palatsin puutarhassa (myös presidentti Halonen ja toht. Arajärvi sekä Unkarin presidenttipari olivat paikalla), presidentillinen illan-

Kongressipaikkana oli Viru-hotelli.